

Kultursensitivitet og tverrkulturell kommunikasjon

Utdanningsforbundet: En likeverdig og inkluderende utdanning for alle

15.09.2026

Warsame Ali, daglig leder i Stiftelsen Flexid

Innhold

- Migrasjonselhse
- Innvandrerbefolkningen i Norge: Kort innføring
- Psykisk helse og diskriminering
- Skolens mandat og dagens praksis
- Kultursensitivitet og tverrkulturell kommunikasjon
- Identitet og tilhørighet i et krysskulturelt perspektiv
- Flexid. Hvem er vi og hva gjør vi

Migrasjonselhse - Folkehelseinstituttet

Tverfaglig miljø som gjennom

- Kunnskapsformidling
- Forskning
- Utviklingsarbeid
- Informasjonsutveksling

Jobber for å fremme kunnskap om helse og omsorg for mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn

Migrasjon og helse som et fagområde

I liten grad inngått i helseutdanningene:

- Medisin
- Psykologi
- Sykepleie
- Fysioterapi

Tradisjonelt lite fokus på kompetanseheving på feltet.

Økende fokus i form av:

- Kurs
- Konferanser
- Videreutdanninger

Innvandring til Norge

Kilde: Kjeldstadli 2001

Innvandring til Norge

Sri Ananda Acharya
Indisk dikter og guru.
Kom til Nord-
Østerdalen 1912

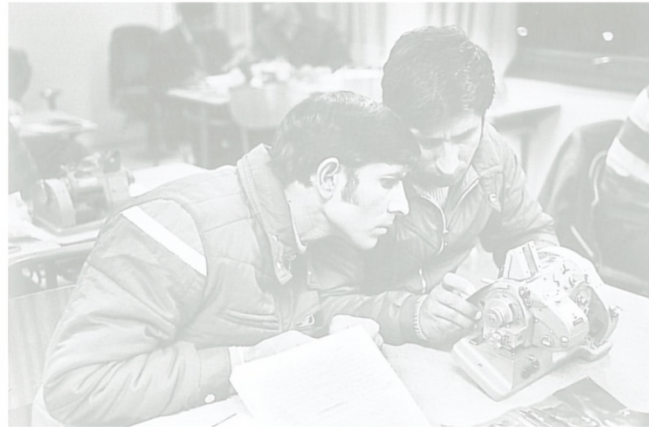
Innvandring til Norge

Menn fra Pakistan på
kurs hos Oslo
Sporveier 1977

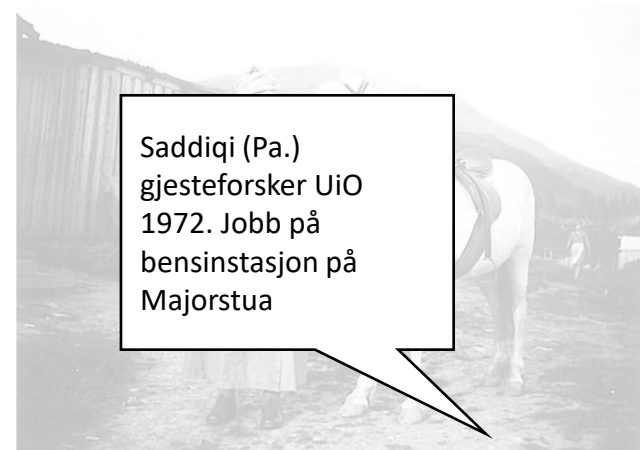
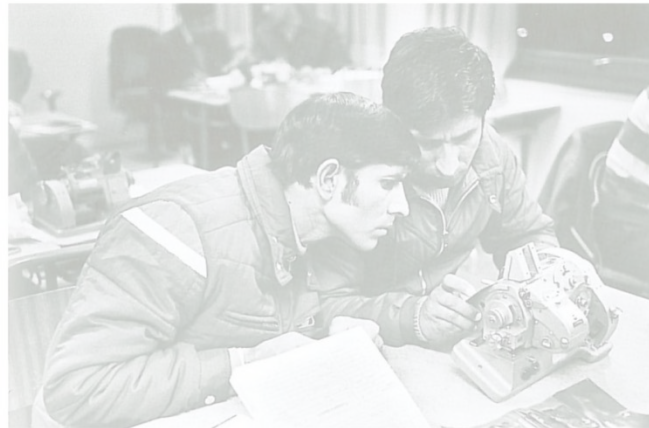
Innvandring til Norge

Walenty Kosior (Pl).
Tvangsarbeidere i
Tyskland. Nekta å
returnere til
kommuniststyrt Polen.
Flyktninger til Norge
1951.

Innvandring til Norge

Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre

Innvandrere i Norge
2026

987 120 personer

↑ 2,3 % fra året før

Kilde

[Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, Statistisk sentralbyrå](#)

Andel av befolkningen

Andel innvandrere
2026

17,5 %

↑ 0,3 prosentpoeng fra året før

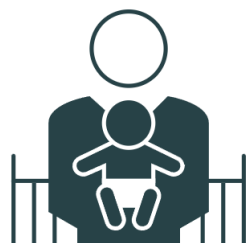
Kilde

[Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, Statistisk sentralbyrå](#)

Andel norskfødte med innvandrereforeldre
2026

4,2 %

↑ 0,1 prosentpoeng fra året før

Norskfødte med innvandrereforeldre
2026

238 507 personer

↑ 3,6 % fra året før

Kilde

[Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre, Statistisk sentralbyrå](#)

Hvor mange har språkutfordringer?

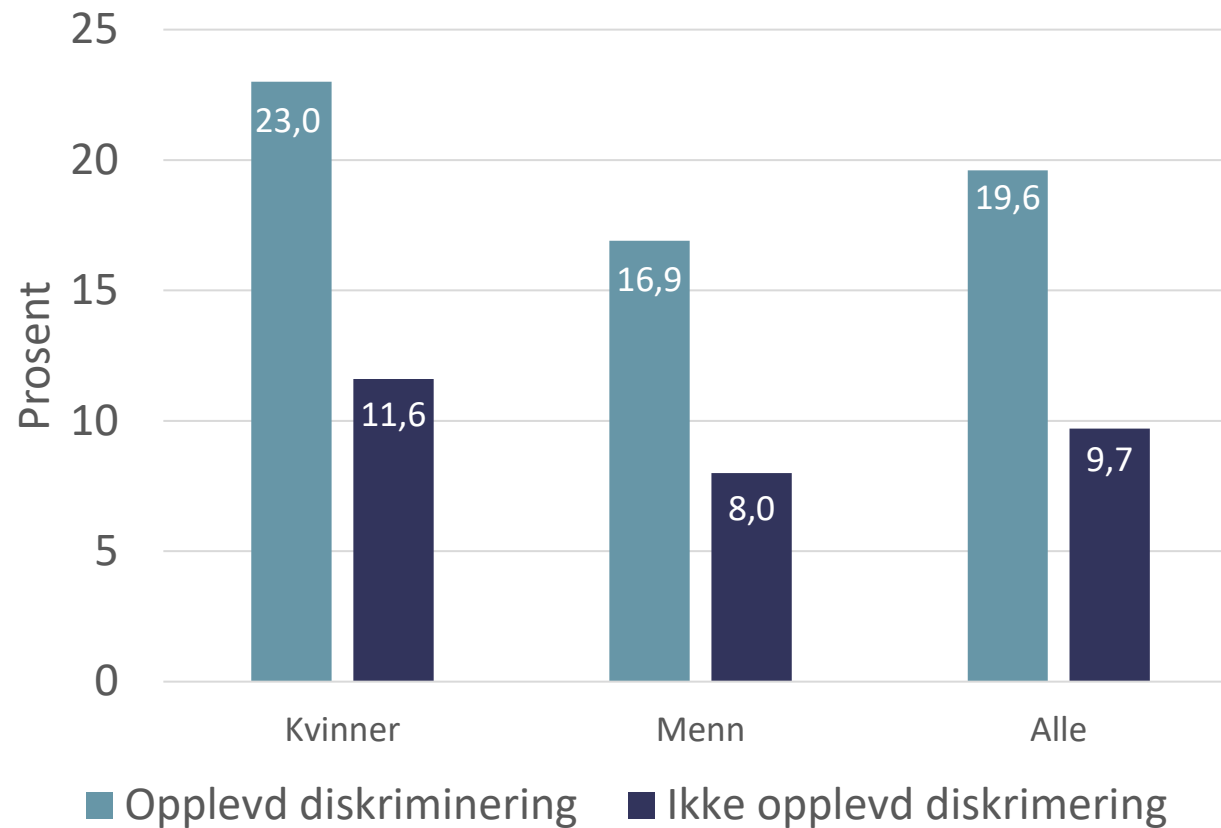
- **Innvandrere i Norge: om lag 987 120 (1.1.2026)***
- **Hvor gode er norskferdighetene?**
 - Det tar lang tid å lære et språk godt
 - 30% av alle innvandrere har botid på under fire år**
 - 60% av innvandrere med mindre enn fem års botid har problemer med å forstå enkle tekster***
- **Språkbarrierer er en utfordring for tjenestene**
- **Tilleggsutfordring:**
 - Personer med kort botid har ofte lite kjennskap til norsk helsevesen
 - Personer med lav utdanning har ofte lite kunnskap om helse og kropp

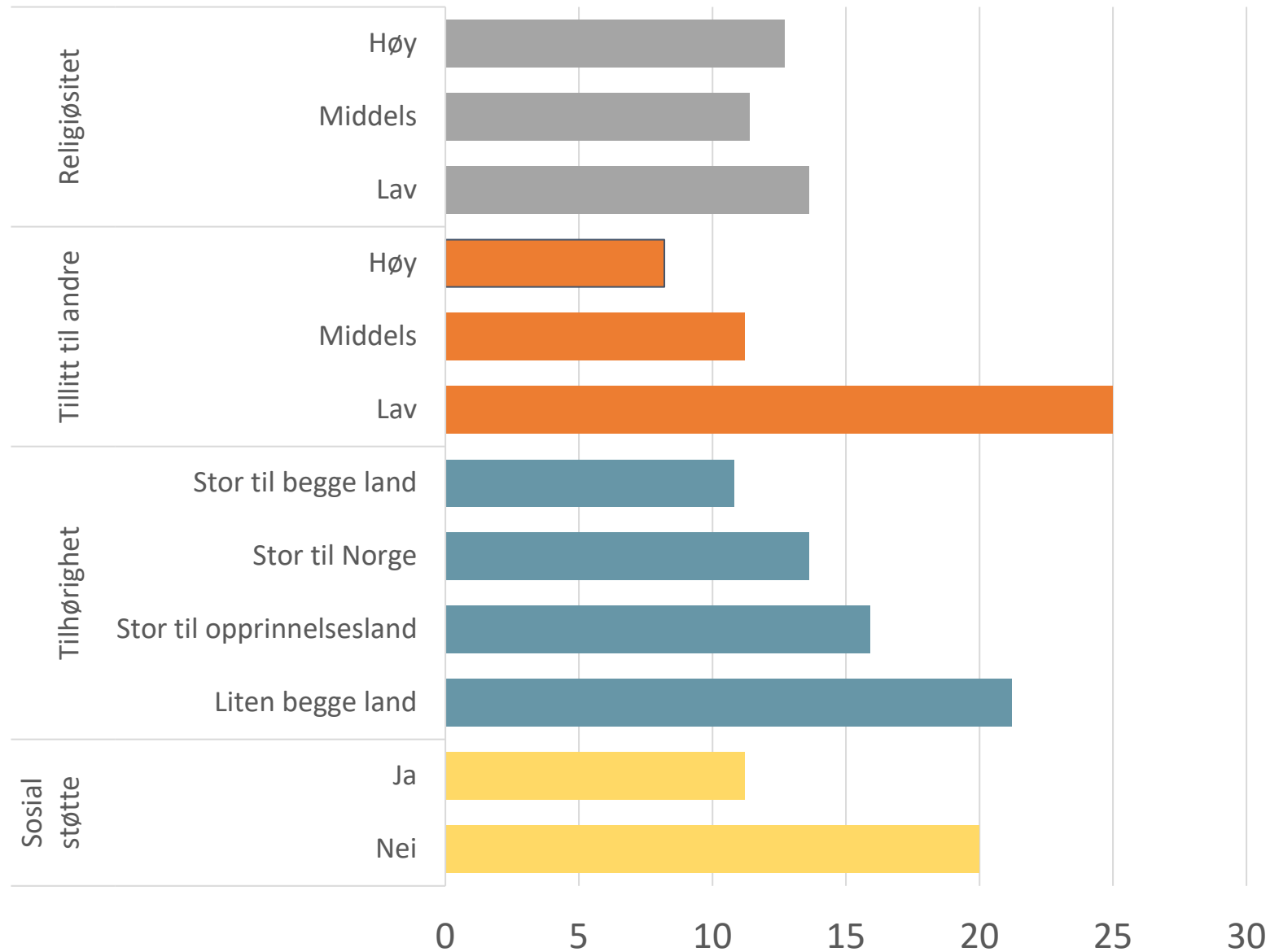
* <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/nokkeltall>

** Tall generert fra SSB Tabell: 10598

*** OECD 2011. Literacy for Life: Further Results from the Adult Literacy and Life Skills Survey, OECD Publishing.

Andel med psykiske plager blant dem som hadde og ikke hadde opplevd diskriminering

Figur 18.7.
Andel med
psykiske
plager etter
sosial støtte,
tilhørighet,
tillit til andre
og religiøsitet.

Hvordan går det med integreringen i Norge? (2026)

IMDi, «Indikatorer, status og utviklingstrekk i 2026»

- ❑ Norskfødte med innvandrereldre ser i mye større grad på seg selv som norske, og opplever seg mer integrert enn de som selv har innvandret - men de føler ikke i samme grad at andre ser på dem som norske.
- ❑ «Integreringsparadokset» (IMDi): ca. 80 % av innvandrere føler seg integrert, men bare 74 % føler seg akseptert. Blant norskfødte er gapet enda større - ca. 90 % føler seg integrert, mot 70 % som føler seg akseptert.
- ❑ Samtidig er befolkningens holdninger blitt mer restriktive (Integreringsbarometeret 2026): færre tror forholdet mellom innvandrere og resten av befolkningen vil bli bedre.
- ❑ Fortsatt store forskjeller: kun 56 % av innvandreguttene fullførte videregående på 6 år i 2025 (mot 82 % ellers), og arbeidsledigheten er 4x høyere enn i befolkningen for øvrig.

VERDT Å VITE

Innvandringen til Norge

Lang prosess, ulike grupper har dominert til ulike tider. Stor økning siste 10-20 årene

Mange med kort botid

Scorer dårligere på leveårsstatistikk

Noen grupper tungt overrepresentert med lav inntekt, lav utdanning, dårlige boforhold

Stor variasjon mellom grupper

Landbakgrunn

Innvandringsgrunn

Store variasjon innad i gruppene

Botid har stor betydning

Sosiale leveårsindikatorer som inntekt, utdanning etc.

Større forskjeller mellom kjønnene

Variasjonene større blant innvandrere enn befolkningen generelt

SKOLENS MANDAT

Overordnet del av læreplanverket

Kapittel: Identitet og kulturelt mangfold

«Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap»

Skolens mandat er tydelig formulert

«Skolen skal støtte utviklingen av den enkeltes identitet, gjøre elevene trygge på eget ståsted»

«...samtidig som den skal formidle felles verdier som trengs for å møte og delta i mangfoldet, og åpne dører mot verden og framtiden»

Dette er ikke noe skolen kan velge bort

Det er en del av opplæringens formål og verdigrunnlag, ikke et tillegg

Kilde: Overordnet del av læreplanverket, kap. 1.3, udir.no

ETNISITET I SKOLENS UNDERVISNING

Elevenes erfaring

Skolen behandler i liten grad temaer om etnisitet - og når det skjer, er det ofte kun på overflaten

Elevene selv etterlyser mer dybde i temaet

Negative erfaringer med å snakke om etnisitet og kultur; usikkerhet og vegring blant etnisk norske elever

Lærernes erfaring

Temaer om etnisitet behandles oftest indirekte, gjennom enkelte programfag

Flere lærere opplever ikke identitet og krysskulturell identitet som «sitt bord» - og henter heller inn minoritetsrådgivere

Kilde: Oppedal B, Ali W, Oppedal OS, Adem HA, Hasselgreen E, Okoko T. Identitet og livskvalitet i flerkulturelle skoler. Implementering og evaluering av Identitetsprosjektet – norsk utgave (IP-N). Rapport 2022. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2022.

HVA ER KULTURSENSITIVITET?

En kort definisjon

Kultursensitivitet er bevisstheten om at mennesker har ulike kulturelle referanserammer - verdier, normer og erfaringer - og evnen til å møte en situasjon fra den andres ståsted, uten å vurdere det som «feil» fordi det er annerledes

Kultursensitivitet er ikke det samme som kulturkunnskap

Det handler ikke om å kunne «alt om alle kulturer» - det handler om en holdning: å være nysgjerrig og undersøkende i stedet for å anta

Kulturkompetanse er når denne bevisstheten omsettes i praktisk handling - i hvordan man kommuniserer, tilrettelegger og møter mennesker

Det handler også om å forstå seg selv

Interkulturell kompetanse handler like mye om å observere og reflektere over egen væremåte og egen kultur, som å forstå andres

Det som oppleves som «normalt» eller «nøytralt» er også kulturelt betinget - først når man kjenner sitt eget ståsted, kan man skifte perspektiv og se situasjonen fra elevens

KULTURSENSITIVITET I SKOLEN - HVA BETYR DET I PRAKSIS?

Se eleven fra elevens eget ståsted

Ikke definer elevens identitet for dem - selv med gode intensjoner («du er jo norsk») kan dette oppleves som at man overkjører elevens egen opplevelse

Elevene skal føle seg sett og akseptert for den de er

Forankret i overordnet del av læreplanverket: skolen skal fremme mangfold, respekt og inkludering. Elever som føler seg akseptert, utvikler et positivt forhold til egen og andres kultur

Tre komponenter: kunnskap, ferdigheter og holdninger

Kunnskap om andre kulturer og levemåter, ferdigheter i hva som er passende oppførsel i møte med andre kulturer, og holdninger - ofte ubevisst overtatt, men som kan endres gjennom ny kunnskap og erfaring

Skap rom for temaet, ikke bare unngå det

Elevene selv etterlyser mer dybde - å unngå temaet er ikke det samme som å være inkluderende

Kilder: NDLA, «Hvordan fremme kulturkompetanse?» (Kommunikasjon og samhandling HS-BUA vg2), 2026; Oppedal mfl., 2022

2001

Ildsjeler med mye aktivitet og med mye positiv tilbakemeldinger

Sparebankstiftelsen
Sparebanken Sør

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Røde Kors

Konfliktrådet

Utdannings-
direktoratet

International Child
Development Programme

DEN NORSKE KIRKE

2018-2022

Oppdatert materiale, faglig forankret, digitaliserte ressurser, evaluert og kvalitetssikret, økt kapasitet...

OXFORD
RESEARCH

FHI
Folkehelseinstituttet

VID

UN
Universitetet
i Sørøst-Norge

«Målet er å omgjøre akademisk kunnskap til praktisk virkelighet i de forebyggende tjenestene»

*Hildegun Sarita Selle,
Sitfter av Flexid, psykologspesialist*

RESSURSER (potensielle)

Tilpasningsdyktig (kameleon)
Observasjonsevne
Mindre fordommer
Etnisk blandet vennekrets
Fellesskap og mangfold
Sosiale evner – mye kunnskap
Flerspråklig

UTFORDRINGER (risiko)

«Forstrekt» – hvem er jeg?
Manglende deltagelse
Flere fordommer
Annerledeshet
Rasisme og diskriminering
Sosiale og kulturelle «hull»
Mangler flytende språk - begrepshull

Hva skjer når en familie flytter til et annet land?

**«Parents adapt,
children absorb»**

**«Foreldrene tilpasser
seg,
barna tar det opp i seg»**

Å leve i og mellom to kulturer er utfordrende

Derfor arbeider vi hver dag for at barn, ungdom og voksne skal:

- bli **bevisst** og **stolt** av den personen de er,
- se **relevansen** av sine perspektiver,
- forstå at deres erfaringer **er verdifulle** både for dem selv, for samfunnet og globalt,
- oppleve **innenforskap**, **medborgerskap**, **livsmestring** og **god psykisk helse**.

Flexid er identitetsarbeid. Det handler om å stoppe krigen mot sin egen motsetningsfulle virkelighet og begynne vennskapet med seg selv. Som en sammensatt og mangfoldig person.

Temaer i Flexid

Tema 1: Identitet og tilhørighet

Tema 2: Cross Cultural Kids – CCK

Tema 3: Brobygger

Tema 4: Flytteprosessen

Tema 5: Fordommer og rasisme

Tema 6: Kjønn –roller og forventninger

Tema 7: «Norsk nok»

Tema 8: Typisk!

Tema 9: Språk og følelser

Tema 10: Jeg i møte med andre

Tema 11: Kjønn – frihet og begrensninger

Tema 12: Dilemmaer , valg og muligheter

Takk for oppmerksomheten!

warsame@flexid.no

SETT AV DAGEN

GRATIS INNGANG

flexid²⁵
2001 — 2026

STIFTELSEN FLEXID

25 ÅR

Et godt mangfold krever innsats

Flexid feirer et kvart århundre med identitetsarbeid, tilhørighet og fellesskap på tvers av kulturer, og vi vil feire sammen med deg.

DATO

Man. 9. nov 2026

TID

11:30–12:00 Lunsj
12:00–16:00 Program

STED

Sliperiet
Hammerdalen, Larvik

DAGEN LEDES AV

Warsame Ali
Programleder

Bahare Viken
Programleder

LUNSJ FRA **Mike's CORNER**

DETTE KAN DU GLEDE DEG TIL

Flexid gjennom 25 år

Panelsamtale

Musikalsk innslag

Spennende gjester og tematikk

Fullstendig program annonseres nærmere arrangementet.

MELD DEG PÅ

Skann koden for å melde deg på